

Paul 't Hart

Paul 't Hart is hoogleraar bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden. Zijn wetenschappelijke wortels liggen echter in Rotterdam, waar hij politicologie studeerde en de opkomst van bestuurskunde van nabij meemaakte.

PAUL 'T HART

Paul 't Hart hoorde voor het eerst van bestuurskunde op zijn middelbare school in Den Haag. In zijn examenjaar oriënteerde hij zich op de toekomst en zijn decaan adviseerde hem deze studie te volgen aan de universiteit van Twente. 't Hart had geen interesse. Studeren behoorde nog niet tot zijn prioriteiten en hij bleef liever dicht bij huis. Hij had het veel te druk met zijn vriendin en zijn band Punch, waar hij drummer was en waarmee hij twee keer in de week optrad. 'We maakten symfonische rock. Van die prentieuze nummers van zeventien minuten. Ons eerste optreden was voor de Haagse Hell's Angels. Dat was geen succes kan ik je zeggen.'

't Hart koos uiteindelijk voor politicologie en oriënteerde zich op de opleidingen in de omgeving. Hoewel hij uit een socialistische familie kwam vond hij Amsterdam te links. 'Daar hadden de neo-marxisten het voor het zeggen. Ik wilde leren over de politiek en niet politiek geïndoctrineerd worden.' Het werd Rotterdam. Vooral de multidisciplinaire opzet gaf de doorslag. 'Ik was sterk geïnteresseerd in politiek en maatschappelijke vraagstukken, maar ook in vakken als geschiedenis en economie. Die maakten in Rotterdam deel uit van de opleiding.'

't Hart begon zijn studie in 1981. Zijn medestudenten

vond hij maar een zuur gezelschap. 'Er kon geen lachje af. Iedereen was heel serieus en had pretenties om de wereld te verbeteren. Het was cool om de studie af te kraken. Dat begreep ik nooit, ik vond het juist geweldig interessant en vroeg me wel eens af of ik wel kritisch genoeg was. Je werd als politicoloog ook niet lid van een vereniging. Waarom was niet helemaal duidelijk, maar dat deed je niet. Dat heb ik achteraf wel jammer gevonden. Ik had geen Jiskefet-achtig bestaan.'

In 1983 stopte 't Hart met zijn band en werd hij student-assistent bij Uri Rosenthal, die toen bezig was met een grootscheeps vergelijkend onderzoek naar crisisbesluitvorming rond rampen, rellen, gijzelingen en dergelijke in Nederland. Daar begon een samenwerking die tot op de dag van vandaag voortduurt. In Leiden delen 't Hart en Rosenthal nog altijd een kamer. 'Rosenthal was mijn mentor. Toen ik zijn assistent werd was hij zeer begaan met de wetenschap en theorieontwikkeling. Van begin af aan liet hij me literatuuronderzoek doen. Ik mocht op zoek naar theoretische achtergronden rond de vraag hoe overheden omgaan met buitengewone omstandigheden. Dat was veelzijdig werk. Van alles kwam aan bod: de watersnoodramp, de bouwvakrellen, de

Maagdenhuisbezetting, Dennendal.' Rosenthal nam hem ook mee naar het groot politicologencongres ECPR in Barcelona. 't Hart was 22 en vond het indrukwekkend en inspirerend. 'Een staaltje van genereus leermeesterschap.'

Als onderzoeksassistent en studentlid van de faculteitsraad maakte hij de opkomst van bestuurskunde van dichtbij mee. 'Toen bestuurskunde begon en zich steeds duidelijker profileerde kreeg je een scheiding der geesten van bestuurskundigen en politicologen. Er werden muren opgeworpen tussen de opleidingen. Dat leidde tot uiterst pijnlijke situaties, zeker toen het machtsevenwicht begon over te hellen naar bestuurskunde.' Zelf was 't Hart het om het even. Bestuurskunde interesseerde hem net zo veel als de andere disciplines. Hij was vooral begaan met

om het werk van Van Braam. Alle medewerkers leverden bijdragen aan het grote leerboek dat Van Braam aan het schrijven was. Een typisch Duits, continentaal systeem met op eenzame hoogte de hoogleraar als een soort feodale heer. Rosenthal heeft dat doorbroken. Hij werd gek van die horigheid en creëerde al snel een club van eigenzinnige, brutale mensen om zich heen.'

Onder Rosenthal werd bestuurskunde in Leiden, in samenwerking met Rotterdam, veel pragmatischer aangepakt dan bij zijn voorganger het geval was. Net als in Rotterdam was het zoeken naar een evenwicht tussen theorie en praktijk. Volgens 't Hart moet de praktijkgerichtheid van bestuurskunde niet worden overdreven. 'De Nederlandse bestuurskunde probeert toepassingsgericht te zijn, maar dat is iets

'BESTUURSKUNDE MOET ER VOOR WAKEN NIET TEN ONDER TE GAAN AAN HET EIGEN SUCCES'

het crisisonderzoek dat hem in die jaren bezighield. 'Of dat nou bestuurskunde of politicologie werd genoemd vond ik helemaal niet interessant.'

Het onderzoekswerk beviel 't Hart bijzonder goed. In zijn scriptie paste hij de theorie van Rosenthal toe op twee cases die niet in het boek van de hoogleraar werden behandeld. Hij zette alles op alles om in vijf jaar af te studeren. In september 1986 zou namelijk het AIO-stelsel worden ingevoerd. 't Hart wilde dat voor zijn: 'Ik wilde op tijd afstuderen. Per augustus 1986 zou ik een aanstelling kunnen krijgen als wetenschappelijk assistent. Dan deed je hetzelfde werk als een AIO. Je mocht promotieonderzoek doen, alleen voor het dubbele salaris.'

In 1987 veruilde 't Hart Rotterdam voor Leiden, waar hij drie jaar later promoveerde en in 1998 hoogleraar werd. Aanvankelijk was het verschil tussen beide vakgroepen erg groot. 'In Leiden draaide alles

anders dan jezelf geheel uitleveren aan de praktijk. In Amerika is dat wel de gewoonte. Daar is de praktijkcomponent oneindig veel groter en worden studenten continu geconfronteerd met de vraag: 'this is the problem and how are we going to solve it?'. In Nederland nemen bestuurskundigen ook praktische problemen als uitgangspunt, maar zij benaderen deze altijd vanuit een wetenschappelijke habitus. Waar ze op Amerikaanse universiteiten de tools leren, behoudt men in Nederland de neiging tot reflectie en distantie.' Volgens 't Hart is het verschil met studies als sociologie en politicologie kleiner dan vaak wordt beweerd. 'Het is niet veel meer dan een verschil in attitude ten opzichte van de praktijk. Sommigen beweren dat bestuurskunde zich door de praktijk laat 'bevuilen'. Ik vind juist dat bestuurskundigen meer inhoud geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en functie.'

Daarmee wil 't Hart de bestuurskunde in Nederland zeker niet over een kam scheren. 'In Leiden wordt meer de nadruk gelegd op eerste en tweede geldstroomonderzoek dan in Rotterdam, waar het gezicht meer naar de stad en samenleving gekeerd is. Ik denk dat beide vormen levensvatbaar zijn.'

Bestuurskunde moet er voor waken niet ten onder te gaan aan het eigen succes, zoals sociologie dat in de jaren zestig en zeventig overkwam. 'Veel sociologen kwamen toen op sleutelposities in het bestuur en de journalistiek. Zij hebben ertoe bijgedragen dat sociologische termen algemeen werden en velen zich vervolgens afvroegen of sociologie wetenschappelijk nog wel iets toevoegde. Daar moet bestuurskunde ook voor oppassen. Wij leveren honderden bestuurskundigen af, waarvan velen zich bevinden op hoge posities binnen het openbaar bestuur. De zwakte van bestuurskunde is dat er veel gebabbeld wordt en weinig kwantitatief onderzoek gedaan wordt. Helaas heeft de huidige samenleving nog altijd behoefte aan handige praters en regelaars. Onze afgestudeerden zijn dan ook extreem succesvol in de wereld waarvoor wij ze hebben opgeleid.'